

»domácími společníky« (Hausgenossen) a »domácími lidmi« (Hausleute). Poslednější výraz, jehož se užívá na příklad v § 83 tr. z., jest širší a zahrnuje všechny, kdož, byť i jen přechodně, nacházejí se pod ochranou domácího práva, kdežto užším pojmem domácích společníků rozumí se toliko ony osoby, jež jsouce v určitém poměru k rodině nepobývají v domě jenom přechodně. Tento přestupek tresce se toliko k soukromé obžalobě rodičů, příbuzných nebo poručenstva (§ 505 tr. z.).

Dle osnovy tr. zák. (§ 208 vl. předl., § 200 náv. výb.) jest svedení děvčete pohlavně neporušeného k souložení již samo o sobě přečinem, jestliže svedená nedokonala ještě 16. roku svého života. Přečin tento tresce se vězením až do jednoho roku, stihá se však toliko k soukromé obžalobě. Dále se tresce dle § 456 náv. výb. (vládní předloha podobného ustanovení neobsahovala) svedení osoby ženské pohlavně neporušené pod nesplněnou přípověď manželství k její soukromé obžalobě jako přestupek vazbou nebo pokutou až do 300 zl.

Zneužití moci úřední viz Moc úřední.

Znovu zřízení listin.

Stává-li se listina soukromá chatrnou neb nečitelnou, mohlo by se snadno státi, že by strana časem pozbyti mohla důležitého začasné důkazu listinného a tím škodu trpěla.

Civilní řád soudní (podobně jako již Josefinský soudní řád) poskytuje však straně, které újma hrozí možným zánikem listiny soukromé, ochranu tím způsobem, že dovoluje jí žádati na vydateli listiny, by byla listina soudně znovu zřízena (obnovena), ovšem na náklad navrhovatelův.

Mluvíme tu o znovu zřízení neb obnovení (exemplifikaci) listin soukromých. Na listiny veřejné se instituce tato nevztahuje.

Podmínkou exemplifikace listin jest tudíž okolnost, že listina soukromá stává se nečitelnou nebo chatrnou a že tudíž hrozí straně nebezpečí, že by jí budoucně mohl ujiti důkaz listinný. Za exemplifikaci může pak žádati:

1. majitel listiny soukromé (ne tedy jen vlastník listiny);
2. každý účastník.

Žádati pak lze exemplifikaci pouze na vydateli listiny dotyčné. Petit návrhu jest, by byla listina nákladem navrhovatelovým soudně znovu zřízena (obnovena). Soud k tomu účelu nařídí rok, k němuž předvolá všechny osoby, proti nimž dle stavu věci listina sloužiti má za důkaz. Zdráhá-li se při roku vydatel listiny tuto obnoviti, nutno ovšem proti němu zakročiti žalobou (§ 317 c. ř. s.).

Zostření trestu viz Tresty.

Zpětnost činu trestného viz Recidiva.

Zpěváci národní viz Podniky hudební.

Zpronevření.

I. Pojem.

Zpronevření se dopouští ten, kdo věc, jež mu byla svěřena, zadrží nebo si přivlastní. Předmětem zpronevření mohou býti toliko věci hmotné (roz. ze dne 16. června 1876 č. 2788).

II. Znaky zpronevření.

1. Cizí věc musí třetí osobě býti svěřena. Svěřena jest věc, jež smlouvou nebo jinakým právním poměrem smlouvě podobným třetí osobě byla odevzdána se závazkem, později ji opět vydati. Předpokládá se tudíž,

že skutečná moc nad věcí někomu byla udělena v důvěře, že jí ve smyslu zmocnitele bude používati. Není však zapotřebí, aby věc hmotně třetí osobě byla odevzdána, stačí i odevzdání prostředecné (roz. ze dne 26. září 1884 č. 5096, sb. č. 663). Při tom se nevyžaduje, aby věc svěřená byla individuálně určena a aby tudíž tatáž věc (in specie) se měla vrátiti. I věci zastupitelné (na př. peníze, papíry majiteli svědčící) mohou býti předmětem zpronevěry. Příjemce jest v tomto případě jedině oprávněn svěřené věci zastupitelné vyměnit, čímž vstupují na místě věcí vyměněných jiné věci téhož druhu (dle zásady *pretium succedit in locum rei*) a přecházejí pak věci tyto též na oprávněného. Použití zastupitelných věcí bez nahrazení jich věcmi jinými schovatel po právu nesmí (roz. ze dne 4. března 1881 č. 14.379; ze dne 18. ledna 1886 č. 9025 a ze dne 25. ledna 1887 č. 14.635).

Tím, že předmětem zpronevření jest věc svěřená, liší se zpronevření od krádeže, neboť při zpronevěře se předpokládá, že věc přešla v držbu pachatele. Dle toho sluší též v konkrétním případě rozhodnouti, zdali se jedná o krádež či zpronevření; o věci svěřené pak lze mluvit jen tenkrát, když byla odevzdána v držbu osoby třetí, tak že tato může si ji přivlastnit, aniž by ji musela teprve z cizí držby odejmouti. Při tom nestačí všeobecná důvěra držitelova, zejména nikoli důvěra, kteráž nutně se věnuje každému sluhovi nebo živnostenskému pomocníku při vstupu jeho v poměr služební, v tom záležející, že se osobě takové důvěruje, že nezneužije volné příležitosti věcí služebního pána se zmocnit. Přivlastní-li si někdo ze služebnictva takové věci, není to zpronevření, nýbrž krádež; neboť možností volného přístupu, jíž ohledně osob ve společné domácnosti žijících vyhnouti se nelze, nezakládá se poměr svěřený k pojmu zpronevěry dle zákona potřebný, nýbrž jedině tím, že věc ve schování pachatele byla odevzdána (Herbst, Öst. Strafrecht str. 371).

2. Ku zpronevření se vyžaduje z a d r ž e n í nebo p ř i v l a s t n ě n í si věci. »Zadržením věci« vyrozumívá se takové chování pachatele, z něhož jeho rozhodnutí, věci oprávněnému nevydati a trvale mu ji odnítí, nutně na jevo vychází (roz. ze dne 7. dubna 1879 č. 437, ze dne 16. listopadu 1880 č. 8752, ze dne 10. srpna 1883 č. 5668, ze dne 27. prosince 1886 č. 11.992). Přivlastnění si věci pak znamená osoboování si vlastnického práva k ní. Oba tyto pojmy se však nikterak nevylučují; naopak spočívá spíše podstata zpronevření v zadržení, jehož jedním způsobem jest přivlastnění si věci. Kdo věc si bezprávně přivlastní, dopouští se podvodu, jestliže hlavní moment trestného skutku spočívá ve lstivém předstírání, na př. když loterní sběratel oprávněné osobě lstivě zamlčí výhru, jež připadla na riskonto v jeho uschování se nacházející, k tomu cíli, aby si vyzvednutou výhru bezprávně mohl přivlastnit (roz. ze dne 23. října 1882 č. 8578, sb. č. 489).

3. Úmysl někoho poškoditi nenáleží ke skutkové povaze zpronevěry (roz. ze dne 21. září 1876 č. 9283, ze dne 7. března 1881 č. 8 a j.). Rovněž není zapotřebí, aby zpronevěra spáchána byla pro vlastní užitek, jak tomu jest u krádeže (roz. ze dne 26. ledna 1889 č. 13.147, sb. č. 1239 a j.), nýbrž stačí prostě úmysl věc sobě svěřenou bezprávně zadržeti nebo si přivlastnit (roz. ze dne 23. června 1876 č. 3005, ze dne 29. listopadu 1879 č. 626, ze dne 30. prosince 1881 č. 12.054, sb. č. 402, ze dne 19. srpna 1882 č. 4398).

III. Zločin zpronevření.

Zpronevření stává se zločinem buď vzhledem k povaze skutku (§ 181 tr. z.) nebo vzhledem k vyššímu obnosu (§ 183 tr. z.) a sice v prvním případě, když někdo věc nějakou, kteráž mu za příčinou jeho veřejného (státního neb obecního) úřadu nebo zvláštního příkazu vrchnostenského neb obecného byla svěřena, a kteráž činí více než 5 zl., za sebou zadrží nebo sobě přivlastní, v případě druhém pak, když někdo vůbec zadrží nebo přivlastní si svěřenou sobě věc, která činí více než 50 zl. Zločin zpronevěry dle § 181 tr. z. (zpronevěra v úřadě) tresce se těžkým žalářem od jednoho do pěti let; převyšuje-li však 100 zl., od pěti až do desíti a dvaceti let. Zločin zpronevření dle § 183 tr. z. budiž potrestán žalářem od šesti měsíců do jednoho roku; převyšuje-li však věc zpronevřená obnos 300 zl., potrestán budiž těžkým žalářem od jednoho do pěti let, a jsou-li okolnosti zvláště přitěžující, mezi pěti a deseti lety.

IV. Přestupek zpronevření.

1. Zpronevření v úřadě do 5 zl. a všechny ostatní zpronevěry do 50 zl. trestají se jako přestupky, dle vojenského tr. zákona jako přestupky (§ 736 voj. tr. z.).

2. Zpronevěry mezi manžely, rodiči, dětmi nebo sourozenci stihají se toliko k žádosti hlavy rodiny; výhoda tato trvá však jen potud, pokud zmíněné osoby žijí ve společné domácnosti. Trest v obou případech jest vězení od jednoho týdne až do šesti měsíců, jež po případě může býti zostřeno.

V. Zánik trestnosti. Zpronevěra se stává beztrestnou, když pachatel — nikoli však osoba třetí za něho — nahradí z účinné lítosti, byť i k naléhání poškozeného, veškerou škodu, skutkem jeho způsobenou, prve než soud nebo jiná vrchnost zví o jeho provinění (§ 187 tr. z.).

VI. Podílnictví ve zpronevěře. Srv. čl. Účastenství a podílnictví a Spoluvina.

Zprotivení se orgánům moci státní.

I. Pojem.

Zprotivení se vrchnosti protivou k pouhé neposlušnosti vrchnostenských nařízení jest v širším smyslu, t. j. dle terminologie našeho tr. z. činem trestním. O tom, které osoby sluší pokládati za vrchnost, viz čl. Pozdvížení a vzbouření. Vrchnostenské osoby jsou však jen tehda předmětem trestného zprotivení se proti nim namířeného, jsou-li u výkonu vrchnostenského rozkazu neb u výkonu svého úřadu neb služby. Pro posouzení otázky, je-li tomu tak, stačí, že dotyčná osoba oprávněna jest předsevzítí určitý čin in abstracto a nerozhodnuto jest, jsou-li zde (in concreto) též materiální náležitosti ku předsevzetí dotyčného jednání. Zprotivení se osobám vrchnostenským může se jeviti v různých stupních.

II. Jednotlivé způsoby.

Náleží sem:

1. Přestupek mísení se do výkonu služeb veřejných (§ 314 tr. z., § 571 voj. tr. z.). Přestupku tohoto dopouští se, kdo neuráží osobu vrchnostenskou, jinak se mísí v úkon úřední, by zabránil osobě vrchnostenské v počatém (roz. kas. s. z 19. dubna 1888 č. sb. 1144) výkonu jejího úřadu nebo služby nebo ve výkonu vrchnostenského rozkazu. Přestupek tresce se vězením od jednoho dne do jednoho měsíce.